

**ЗАВДАННЯ III ЕТАПУ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ
З ЕКОЛОГІЇ У 2023-2024 Н.Р.**

**10 КЛАС
ТЕОРЕТИЧНИЙ ТУР**

1. Дайте розгорнуту відповідь на запитання (3,5 б.)

Лісові пожежі – досить розповсюджене явище. Середньорічна площа лісових пожеж на планеті складає приблизно 1 % території лісів. Доведено, що пожежна небезпека залежить від природи лісу. Пояснити, чому влітку в листяних лісах вона значно нижча, ніж у хвойних?

Тести групи А (10 кл.)

У завданнях цієї групи з чотирьох варіантів відповідей правильним є тільки один. Закресліть (☒) потрібну літеру у бланку для відповідей

A1. У більшості харчових ланцюгів людина посідає місце:

- а) продуцента;
- б) консумента вищого порядку;
- в) детритофага;
- г) редуцента.

A2. Відповідно до технології вторинної переробки побутових відходів подрібненню і подальшій переплавці не підлягає:

- а) пластик;
- б) алюміній (тара);
- в) макулатура;
- г) скло (бій).

A3. Зазначте, як називається процес саморозвитку біогеоценозів, внаслідок взаємодії живих організмів між собою і довкіллям:

- а) інтродукція;
- б) сукцесія;
- в) гомеостаз;
- г) поступальні зміни.

A4. Бульбочкові бактерії беруть участь у процесі зв'язування атмосферного:

- а) азоту;
- б) амоніаку;
- в) метану;
- г) водню.

A5. Штучне розселення виду у новий район поширення – це:

- а) реакліматизація;
- б) інтродукція;
- в) акліматизація;
- г) міграція.

A6. Поясніть, що є лімітуючим чинником під час розмноження комарів:

- а) хижацтво;
- б) затінення водойми;
- в) дефіцит живлення;
- г) збільшення вологості.

A7. Пропорції тіла тварин та виступаючих його частин відповідно до географічних змін вивчав:

- а) Д. Менделєєв;
- б) Г. Мендель;
- в) Д. Ален;
- г) М. Вавилов.

A8. Укажіть можливі наслідки впливу на рослини виверження вулкану з великою кількістю диму:

- а) обмеження фотосинтезу;
- б) посилення дихання;
- в) зниження росту;
- г) збільшення транспірації.

A9. Які засоби використовують для боротьби із засоленістю ґрунтів та зменшенням шкоди рослинам від дії цього фактору?

- а) гіпсування ґрунтів, використання солестійких сортів;
- б) промивання ґрунтів та дренаж;
- в) застосування позакореневого підживлення рослин;
- г) усі перелічені заходи.

A10. Найвищий осмотичний тиск мають клітини:

- а) гідрофітів;
- б) мезофітів;
- в) галофітів;
- г) ксерофітів.

A11. Для агроценозу характерний незбалансований кругообіг речовин, тому що:

- а) людина вилучає більшу частину біомаси;
- б) є значна видова різноманітність;
- в) ланцюги живлення мають надто багато ланок;
- г) використовується тільки сонячна енергія.

A12. Не є відновлювальною енергія:

- а) спалювання вугілля;
- б) морських хвиль;
- в) припливів;
- г) відпливів.

A13. Скільки рослинної продукції (т) необхідно для існування в біогеоценозі консумента II порядку масою 20 кг:

- а) 2000;
- б) 200;
- в) 2;
- г) 0,2.

A 14. Укажіть основну ознаку внутрішньовидових взаємовідносин

- а) турбота про нащадків;
- б) мутуалізм;
- в) хижацтво;
- г) паразитизм.

A15. Озоновий шар захищає все живе на Землі від:

- а) теплового випромінювання;
- б) ультрафіолетового випромінювання;
- в) грозових розрядів;
- г) ударів метеоритів.

Тести групи Б (10 кл.)

У завданнях цієї групи з п'яти варіантів відповідей правильними можуть бути від однієї до п'яти. Закресліть потрібні літери у бланку для відповідей

Б1. Оберіть характерні ознаки світлолюбних видів рослин:

- а) високе стебло;
- б) листки темно-зеленого кольору з високою концентрацією хлорофілу;
- в) стовпчаста паренхіма погано розвинута або відсутня;
- г) розсічені листкові пластинки;
- д) у листках добре розвинута стовпчаста асиміляційна паренхіма.

Б2. Чому немає і не може бути абсолютної стійкості біогеоценозів у природі?

- а) перешкоджає непостійність зовнішніх умов, наприклад кліматичних;
- б) перешкоджає постійність у стані та життєдіяльності членів біоценозу;
- в) перешкоджають зміни, які виникають внаслідок життєдіяльності організмів, що складають біогеоценоз;
- г) перешкоджає постійність у співвідношенні популяцій;
- д) перешкоджають зміни, які виникають внаслідок діяльності людини.

Б3. Рослини-епіфіти (які ростуть на іншій рослині, але при цьому не отримують від неї поживних речовин) зустрічаються серед:

- а) мохів;
- б) хвощів;
- в) папоротей;
- г) голонасінних;
- д) квіткових.

Б4. Неантагоністичними відносинами організмів є:

- а) хижацтво;
- б) мутуалізм;
- в) паразитизм;
- г) квартиранство;
- д) синойкія.

Б5. Виберіть правильні твердження про Червону книгу:

- а) перше видання Червоної книги МСОП вийшло 1863 року;
- б) Червона книга МСОП сама по собі не має юридичної сили, але на її підставі можуть ухвалювати закони про охорону зникаючих видів;
- в) останнє видання Червоної книги МСОП містить перелік близько 150 тисяч зникаючих видів;
- г) Червона книга України містить той самий перелік видів, що й Міжнародна Червона книга;
- д) більшість видів ссавців, що мешкають в Україні занесено до Червоної книги України.

Б6. Вкажіть тварин, що утворюють колонії:

- а) копитні тварини;
- б) горобці;
- в) губки;
- г) синьо-зелені водорості;
- д) берегові ластівки.

Б7. У чому подібність природної і штучної екосистем?

- а) невелике число видів;
- б) наявність ланцюгів харчування;
- в) замкнений колообіг речовин;
- г) використання сонячної енергії;
- д) здатність до збільшення біорізноманіття.

Б8. Прикладами впливу біотичних чинників на живі організми є:

- а) джміль запилює конюшину;
- б) світло забезпечує перебіг фотосинтезу в рослин;
- в) вода є середовищем існування риб і китоподібних;
- г) рослини виділяють фітонциди для пригнічення патогенних мікроорганізмів;
- д) гусінь білана поїдає листя капусти.

Б9. До пойкилотермних організмів належать:

- а) морський їжак;
- б) морська лисиця;
- в) морський лев;
- г) морський слон;
- д) морський котик.

10Б. До симбіотичних відносин належать:

- а) співжиття водоростей і грибів;
- б) відкладання зозулею яєць в гнізда інших птахів;
- в) поїдання шпаками дощових черв'яків;
- г) співжиття актинії і рака-самітника;
- д) життя джгутіконосців у кишечнику термітів.

Тести групи В (10 кл.)

Спосіб відповіді на ці запитання указано в кожному з них.

Зверніть увагу на бланк для відповідей

В1. (2 б.) Установіть відповідність між біологічно активною речовиною та її характеристикою:

Біологічно активна речовина	Характеристика
1 вітаміни	А пригнічують життєдіяльність мікроорганізмів
2 гормони	Б регулюють процеси обміну речовин тваринного організму
3 ферменти	В здебільшого є компонентами складних ферментів
4 фітонциди	Г регулюють процеси обміну речовин рослинного організму
	Д є біокатализаторами хімічних реакції

В2. (2 б.) Установіть відповідність між хімічно активною речовиною та її характеристикою:

Хімічна речовина	Характеристика
1 інсектициди	А хімічні речовини, що використовуються для регуляції росту та розвитку рослин
2 фунгіциди	Б хімічні речовини, що направлені на боротьбу з комахами
3 гербіциди	В хімічні речовини, що відлякують комах
4 репеленти	Г хімічні речовини, направлені на боротьбу з бур'янами
	Д хімічні речовини, направлені на боротьбу з грибковими захворюваннями

III ЕТАП
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ
З ЕКОЛОГІЇ У 2023-2024 Н.Р.

БЛАНК ДЛЯ ВІДПОВІДЕЙ
10 клас
ТЕСТОВИЙ ТУР

Увага! Відмічайте правильні варіанти відповідей, закреслюючи відповідні літери!

Тести групи А

(Серед відповідей правильна одна; кожне запитання оцінюється в 0,5 б.)

1	а	б	в	г	6	а	б	в	г	11	а	б	в	г
2	а	б	в	г	7	а	б	в	г	12	а	б	в	г
3	а	б	в	г	8	а	б	в	г	13	а	б	в	г
4	а	б	в	г	9	а	б	в	г	14	а	б	в	г
5	а	б	в	г	10	а	б	в	г	15	а	б	в	г

Тести групи Б

(Правильними можуть бути від 1 до 5 варіантів відповідей; кожне запитання оцінюється в 1 б.)

1	а	б	в	г	д	6	а	б	в	г	д
2	а	б	в	г	д	7	а	б	в	г	д
3	а	б	в	г	д	8	а	б	в	г	д
4	а	б	в	г	д	9	а	б	в	г	д
5	а	б	в	г	д	10	а	б	в	г	д

Тести групи В

(Заповніть матриці відповідей у відповідності до вимог завдань)

В1. (2 б.)

1	2	3	4

В2. (2 б.)

1	2	3	4

Усього: 25 балів